

TÜRKÜ GECESİ

Dr. Ferruh Ayođlu

Kısa bir yelken seyriyle, rüzgârın ve denizin tadına değmiş gündüzün gecesinde vurduk kendimizi türkülerin gecesine. Belliydi gelen gecenin güzelliği gündüzün tadından. Bu kentin yürekli iki ozanı, Cem ve Muharrem ustalar çaldı. Katıldık kimi zaman türkülere, kimi zaman dinledik sadece yüreğimizin sesinde.

Sadece bir ses ya da tını değildir türküler. Bir sözcük, bir dizeyle götürse de dinleyeni kendi dünyasındaki ıssız yola, birleştirir türküler. Ateşe benzer; çevresinde oturmaya, yarenliğe çağırır. Demdir türküler; yürekten içeri işleyen. **“Çanakkale içinde üç ağaç selvi”** der birisi, birisi **“mahpusun içinde üç ağaç incir”**. Bilirsin, doğadır ozanın yüreği; yaşamın ta kendisi.

Uzun acılar çekse de türkülerini yaratanın yüreği, hasret, ayrılık, gurbet işlese de oya gibi yüreğini, iyiden, güzel bir dünyadan yanadır onun yüreği. **“Duvarın üstünde bir yaralı gül / Gülleri solduran gülebilmezmiş”** diyemez yoksa. Gün ile atar ozanın yüreği. Ne varsa günün içinde yaşama dair, odur onun dizelerine, aklına düşen. Yoksa durup dururken aklına gelmez **“Sulhe gelin ey insanlar / Yoksa dünya mahv olur”** diyen bir türkü. Sen ne dersen de. Gün ile atar ozanın yüreği. Savaşı bulduysanız eğer, savaşıyorsanız, barışı ister ozan, barışı diler. Durduramazsın.

Öyle sözler vardır ki, gelir vurur yüreğini, şaşarsın. Geçemezsin düşünmeden. **“Yarı güzel olanın gözünde uyku mu olur”** der mesela. Sevda, ateşidir ozanın yüreğinin. Vazgeçemez, atamaz aklından. Deđil konuşmak, değil dokunmak, görmek bile ömre bedeldir yarı. Neşenin arttığı bir anında demin gelir durur önünde. **“Hana vardım han değil / Penceresi cam değil / Bugün ben yarı gördüm / Ölürsem de gam değil”**. Seyretmek sevdiğinizi o seyredirken sevdiğiniz şehri ozancasıdır sevdanın, bilirsiniz.

Bazen unutulur sıradaki sözleri türkünün. Çok bilindik de olsa olur mutlaka. Rakıdan mı, demden mi, yüzlerce türkü bilmekten mi, bilinmez. Ama mutlaka yetişir yarenlerden biri imdada, giriverir sözlere, başlar koro. Demden mi, dostluktan mı, aynı yürekte olmaktan mı, bilemezsiniz.

“Elvan elvan kokun gelir / Yar oturmuş yele karşı” dediğinde dizeler, ne gerekir bulmak için bu dizeleri diye sorarsınız kendinize. Gözlerinizi kapatıp düşünsenize bir yol. Filmini yapsanız bu dizelerin, ne çekersiniz? Düşünürken bir rüzgâr geçer üzerinizden, ellerinizi uzatıp dokunamazsınız.

Dedim ya, bir dize bir söz olur, takılırsın. Durup kalır zihnini. Çözemezsin. Kalırsın, durmuş gibi zaman. Mesela, **“Sen ağladın canım ben ise yandım / Dünyayı gönlümce olacak sandım”** dediğinde

dizeler, duran zamanın bir anına sığdırırsın içinden geçen sözcükleri; “evet öyle sandım, evet başaramadım, ama pişmanlık da duymadım”. Sonra, yetişmeye çalışırsın akıp giden zamana sen durduğunda. Yudumun en tehlikelisi olabilir o durduğun anda tattığın.

Arada kızarsın kimi zaman “**Abalımın cepkeni safi sırmalı / Abalımı vuranlar on iki Giritli**” der dizeler, sen zeybek olursun Ege’nin dağında. Yörükler silah taşır çetelerine, sen düşersin Abalıyı vuranların peşine.

Bu şehirdeysen eğer. Dem tuttuysan türkü dolu bir gecede yarenlerinle. Ozanlar coştuyorsa hele birde. Mutlaka “**Karadır kaşların**”a çıkar yollar. Böyle mi kaderi olur bir şehrin kara taş. “**İndim maden ocağına**” diyerek başladı mı dizeler, katılınca gerisine ezginin, anlarsın. Anlarsın ki, bu şehrsindir artık. Anlarsın ki, almıştır seni karaelmasın kapkara alın teri. Anlarsın ki, sen şehrsindir artık, şehir de sen.

Bir de O vardı bu gece. Adı bende kalsın. Eskimiş ayakkabıları, kumaş pantolonu, yakasız gömleği ve hırkasıyla “önce abdal, sonra demirci, şimdi huzurevinde bir yaşlıyım” diyerek oturdu masaya. Neşet Ustayı tanımış, Muharrem Ustayı, daha nicelerini. Onca uzun, evrence kısa yaşamına sığdırmıştı olanca yaşanmışlığını. “Yine gel” dedik, “bir dahaki sefere şiirlerini de getir”. “Yaşam ne gösterir bilinmez” dedi. Sarma tütününden ağır nefesler çekerek dinledi türküleri. Gözlerini ayırmadı çalanların ellerinden. Sadece “sağ olun” dedi giderken. Bir de “**günde on çeşit giyer**” dediğinde türkü, “vay anasına” dedi, “vay anasına, amma da zenginmiş”.

İşte böyle dostlar. Denizin tuzu, rüzgârın esintisi birleşti türkülerin demiyle.

Biraz daha büyüdük. Biraz daha olduk galiba.

Ağustos-2014

İnanış Gazetesi, Zonguldak